

УДК: 02:[004:378.091.12.011.3-051](043.2)

Флуд Дар'я Валентинівна
(*наук. керівник – канд. пед. наук, доцент Яворська Т. М.*)
Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

РОЛЬ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЦИФРОВИХ АМБАСАДОРІВ У БІБЛІОТЕКАХ

Вступ. У сучасному світі роль бібліотек еволюціонує. Сучасна бібліотека здатна якісно змінювати традиційні підходи до інформаційно-бібліотечного обслуговування, використовуючи наявні інформаційні ресурси і бази даних, формуючи нове електронне інформаційне середовище шляхом створення колекцій електронних ресурсів, оцифрування рідкісних видань наукової та навчальної літератури, надаючи доступ до репозитаріїв та світових інформаційних ресурсів [1]. В умовах цифрової трансформації особливо актуальним є формування цифрової культури у кожного. У цьому контексті роль цифрових амбасадорів стає все більш важливою.

Важливо зазначити, що Міністерством цифрової трансформації було запущено Національну програму цифрової грамотності. Зокрема, створено онлайн-платформи з безоплатними курсами для підвищення рівня обізнаності українців у сфері цифрових технологій, а також офлайн-хаби й партнерську мережу, де кожен громадянин, у якого немає доступу до інтернету чи потрібна допомога в цих питаннях, мав би можливість відвідувати такі курси.

Саме бібліотеки стали першими амбасадорами цифрової освіти.

Хто такі цифрові амбасадори?

Цифрові амбасадори – це люди, які володіють знаннями та досвідом у сфері цифрових технологій та використовують їх для просування бібліотечних ресурсів та послуг. Вони можуть бути бібліотекарями, волонтерами, користувачами бібліотеки або просто людьми, які щиро цікавляться бібліотеками та хочуть допомогти їм розвиватися [2].

Починаючи із січня 2020 року майже 6 000 бібліотек в усій країні долучилися до національної кампанії з цифрової грамотності «Будь на часі!». Також ці бібліотеки стали першими хабами проєкту «Дія. Цифрова освіта» і надають усім охочим доступ до безоплатного навчання на національній онлайн-платформі з цифрової грамотності».

Пізніше в Україні з'явилась інтерактивна карта мережі хабів цифрової освіти. Окрім бібліотек, такими хабами стали школи, університети, компанії і приватний сектор, ІТ-організації, ЦНАПи, громадські організації.

Роль цифрових амбасадорів може варіюватися залежно від потреб конкретної бібліотеки. Проте загалом вони можуть виконувати такі завдання:

- просування бібліотечних ресурсів та послуг у соціальних мережах та інших онлайн-каналах;
- навчання користувачів бібліотеки основам цифрової грамотності;
- створення контенту, який допоможе користувачам бібліотеки краще зрозуміти та використовувати цифрові ресурси;

- надання допомоги користувачам бібліотеки у вирішенні проблем, пов'язаних з використанням цифрових технологій;
- зворотний зв'язок від користувачів бібліотеки щодо їхніх потреб та очікувань [3].

Для бібліотечних установ важливість участі у такій національній кампанії має низку важливих переваг, як-от:

- збільшення обізнаності про бібліотечні ресурси та послуги;
- підвищення рівня цифрової грамотності користувачів бібліотеки;
- збільшення кількості користувачів бібліотеки;
- покращення зв'язків з користувачами бібліотеки;
- підвищення авторитету бібліотеки в цифровому середовищі.

Для того, щоб навчати охочих, цифрові амбасадори самі успішно проходять навчання за швейцарсько-українською Програмою EGAP. Навчання організоване відповідно до тренінгової програми «Цифрові амбасадори», що реалізує Академія цифрового розвитку.

Отримані під час навчання навички дають змогу проводити групові навчання щодо цифрової грамотності, цифрової гігієни та отримання публічних послуг онлайн. Так, наприклад, Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого має активну команду цифрових амбасадорів, які ведуть блоги, канали на YouTube і сторінки в соціальних мережах, де вони розповідають про бібліотечні ресурси та послуги.

Львівська національна наукова бібліотека України імені Василя Стефаника проводить щорічний конкурс «Цифровий амбасадор року», в якому можуть взяти участь студенти та молоді фахівці.

Одеська національна наукова бібліотека співпрацює з волонтерами, які допомагають бібліотеці просувати свої ресурси та послуги в онлайн-середовищі [4].

Використання цифрових амбасадорів – це перспективний напрям розвитку бібліотек. Завдяки цій практиці бібліотеки можуть значно розширити свою аудиторію та стати більш доступними для користувачів [5].

Розширення ролі цифрових амбасадорів

Окрім вищезазначених завдань, цифрові амбасадори можуть відігравати ще більш активну роль у розвитку бібліотек, як-то:

- розробка та впровадження нових бібліотечних послуг;
- проведення досліджень та аналітики щодо потреб користувачів бібліотеки;
- участь у розробці стратегії розвитку бібліотеки;
- співпраця з іншими бібліотеками та організаціями.

Підтримка та розвиток цифрових амбасадорів

Для того, щоб цифрові амбасадори могли ефективно виконувати свої завдання, їм необхідна відповідна підтримка з боку бібліотек. Це може включати надання їм доступу до необхідних ресурсів, як-от комп'ютери, програмне забезпечення та навчальні матеріали; заохочення їх до участі у тренінгах та семінарах із цифрових технологій; створення сприятливої атмосфери для їх роботи; визнання їхніх досягнень.

Важливо також, щоб бібліотеки створювали чітку стратегію розвитку цифрових амбасадорів. Ця стратегія повинна включати:

- визначення цілей та завдань цифрових амбасадорів;
- розробку плану їхньої підготовки та розвитку;
- створення системи оцінки їхньої роботи [6].

Недавнє дослідження Microsoft, присвячене штучному інтелекту і цифровим навичкам, показало, що 96 % співробітників у Центральній і Східній Європі стверджують, що дуже зацікавлені у програмах підвищення цифрової грамотності, щоб залишатися успішними у столітті передових технологій.

Висновки. Сьогодні ефективно використання сучасних технологій у будь-якій галузі неможливе без цифрових навичок. Підвищення цифрової грамотності, розвиток культури споживання цифрових технологій – це постійний й необхідний процес. Відтак цифрові амбасадори – це інвестиція в майбутнє бібліотек. Завдяки цій практиці бібліотеки можуть стати більш динамічними, інтерактивними та доступними для користувачів.

Список використаних джерел

1. Трансформаційні процеси у суспільній та соціокультурній сферах України: монографія / О. М. Анісімова, Л. А. Ковальська, Г. П. Лукаш, О. В. Прігунов, О. С. Щербіна, Т. М. Яворська; відп. за вип. Т. М. Яворська. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 185 с.
2. Омельченко Н. В. Бібліотечні амбасадори: теорія та практика. Київ: НБУ ім. Ярослава Мудрого, 2023. 128 с.
3. Петренко О. А. Роль цифрових амбасадорів у розвитку бібліотек. *Бібліотечний вісник*. 2023. № 2. С. 45–52.
4. Бібліотека як інформаційний центр: сучасні тенденції розвитку: збірник наукових праць. Київ: НБУ ім. Ярослава Мудрого, 2023. 256 с.
5. Розвиток інформаційної грамотності користувачів бібліотек в умовах цифрового суспільства: збірник наукових статей. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2023. 204 с.
6. Соціальні мережі як інструмент просування бібліотечних ресурсів та послуг: методичні рекомендації. Київ: НБУ ім. Ярослава Мудрого, 2023. 32 с.
7. Яворська Т. М. Цифрові тренди розвитку бібліотек в інформаційному суспільстві. *Інформація та соціум: матеріали V Міжнародного науково-практичного конференції*. 25 черв. 2020 р. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. С. 58–60.

Анотація. У роботі досліджується роль та відповідальність цифрових амбасадорів у сучасних бібліотеках. Розглядаються завдання, які можуть виконувати цифрові амбасадори, а також переваги їх використання для бібліотек. Висвітлено досвід діяльності цифрових амбасадорів в українських бібліотеках, запропоновано шляхи розвитку цих практик.

Ключові слова: бібліотека, цифрові амбасадори, цифрова грамотність, бібліотечні ресурси.

